

## Resûlullahın ana, baba ve bütün dedeleri hep mü'min, sâlih idi

Seyyid Abdülhakîm âcrahmetullahi teâliâ aleyhâ efendinin bir mektûbudur.

Sâfiyye-i aliyyenin bâ-yâklerinden, peyh Ebâ-l-Hasen-i pâczilânin âcrahmetullahi teâliâ aleyhâ talebesi, peyh Ebâ Mârsânin âcrahmetullahi teâliâ aleyhâ yetipdirdi Eviyânın en yâkse di olan imâm-ý Busayrâ âcrahmetullah yazmý oldu (Kasâde-i hemziyye)de, Peygamberimizi âesallallah aleyhi ve sellemâ medh ederken, (O en iyi insanın analary, babalary da, hep iyi idi. Allah a teâliâ, mahla)klarý arasynda, Onun iâsin en iyi analary, babalary seâdi) demekdedir.

Âfepidli islâm dillerinde yazýmý mevlidlerin hepsinde, Peygamberimizin ana ve babasýn tertemiz olduklary yazýlýdır. Mesû vatanýmýzın her kâbesinde, her zemân seve seve okunan Sâylemân Âtelebânin mevlidinde pâyle yazýlýdır:

Mustafâ nârunu, alýnda kodu,  
Bil Habâbim nârudur, bu nârdedi.

Kýldý ol nârdi, anýn alýnda karar,  
Kaldý anýn ile, nice râzigâr.

Sonra Havvâ alýna, nakl etdi bil,  
Durdu anda dahâ nice ay ve yýl.

Pis dođdu, ona nakl etdi nârdi,  
Anýn alýnda, tecellâ kýldý nârdi.

Ýrdi Ýbrâhîm ve Ýsmââle hem,  
Sâiz uzanýr, ger kalanýn der isem.

Ýpbu resm ile mâselsel, muttasýl,  
Tâ olunca Mustafâya mântekýl.

Geldi Âân ol rahmeten lil Âlemân,  
Vardý nârdi, anda karâr kýldý hemân.

Peygamberimizin âesallallah aleyhi ve sellemâ ve bâ-tân Peygamberlerin âealeyhimâsselâmâ babalarýn hiâsbiri kâfir de il, apađy kimseler de il. Bunu isbâ eden Âcyet-i kerâme ve hadâs-i perâflerden baâtmýz.

1 â" Kurân-ý kerâmden sonra en kýymetli, en dođru kitâb olan (Buhârâ-yi perâf)deki bir hadâs-i perâfde, Peygamberimiz buyurdu ki: (Her asrda, her zemânda yapýyan insanlaryn en iyilerinden, seâlimiplerinden dânyâcya getirildim).

2 â" Binlerle hadâs kitâblaryndan ikincili di kazanmý olan, imâm-ý Mâslimin âcrahmetullahi teâliâ aleyhâ kitâbý perâfde, (Allah a teâliâ, Ýsmââle âealeyhisselâmâ evlâdýndan, Kinâne ismindeki kimseyi ve onun sâilâ ismindeki zâctý be endi, seâdi. Kureyb evlâdýndan da, Hâcîm ođullaryn sevdi. Onlardan da, beni sâzâp seâdi) buyurdu.

3 â" Tirmizânin bildirdi di hadâs-i perâfde, (Allah a teâliâ, insanlary yaratdý. Beni insanlaryn en iyi kýsmýndan vâcâ) sonra, bu kýsmlaryndan en iyisini Arabistânda yetipdirdi. Beni bunlardan vâcâde getirdi. Sonra evlerden, Âcilerden en iyilerini seâip, beni bunlardan meydâna getirdi. O hâcîde, benim râhum ve cesedim, mahla)klarýn en iyisidir. Benim silsilem, ecdâdým en iyi insanlardýr) buyurulmuđdur.

4 â" Kýymetli hadâs Âclimlerinden Taberânânin kitâbýndaki bir hadâs-i perâfde, (Allah a teâliâ, herpeyi yokdan vâcâ Herpey iâşinden insanlary sevdi, kýymetlendirdi. Ýnsanlar iâşinden de seâdiklerini Arabistânda yerlepdirdi. Arabistândaki seâlimipler arasyndan da, beni seâdi. Beni, her zemândaki insanlaryn seâlimiplerinde, en iyilerinde bulundurdu. O hâcîde, Arabistânda bana bađly olanlary sevenler, benim iâşin severler. Onlara dâpmanlýk edenler, bana dâpmanlýk etmi olurlar) buyurulmuđdur. Bu hadâs-i perâf, (Mevâhib-i ledânniyye)nin baýnda da yazýlýdır.

5 â" (Mevâhib-i ledânniyye)de ve Zerkânânin âcrahmetullahi teâliâ aleyhâ berhinde diyor ki, (Abdâllah bin Abbâ âcrahmetullah a anhâ mâcâ bildirdi di hadâs-i perâfde, (Benim dedelerimin hiâsbiri zinâc yapmadý. Allah a teâliâ, iyi babalardan, temiz analardan getirdi. Dedelerimden birinin iki ođlu olsaydý, ben bunlaryn en hayrlýsýnda, en iyisinde bulunurdum) buyuruldu. Ýslâmiyyetden Ânce Arabistânda zinâc âşok olurdu. Bir kadýn, bir kimse ile nice zemân metres olarak yapar, sonra evlenirdi. [Kâfirler, pimdi de pâyle yapýyorlar.] Âdem aleyhisselâm, Âlece di zemân, ođlu pâat aleyhisselâm dedi ki: (Yavrum! Bu alýnda parlyan nârdi, son Peygamber olan Muhammed aleyhisselâmýn nârdur. Bu nâru, mââmin, temiz ve afâf hanýmlara teslâm et ve ođluna da pâyle vasýyyet et!). Muhammed aleyhisselâmga gelince kadar, bâ-tân babalar, ođullaryna pâyle vasýyyet etdi. Hepsi, bu vasýyyeti yerine getirip, en asâ, en kibâr kýz ile evlendi. Nârdi, temiz alýnlardan, temiz kadýnlardan geâşerek, sâhibine yetipdi). Allah a teâliâ, Tevbe sâresinde, kâfirlerin necs, pis olduđunu bildiriyor. Resâullah âesallallah aleyhi ve sellemâ efendimiz, bâ-tân dedelerinin temiz olduđunu bildirir. gâre, kâfir olan, pis olan Âzerin, bu nâra kavupmamasý, bunun iâşin de Ýbrâhîm aleyhisselâmýn babasý olmamasý lâ

gelir. Âzer, Ybrâçhâ@m aleyhisselâçmýn babasýdýr demek, yukarydaki hadâ@s-i berâ@flere inanmamak olur. Molla Câçmâ@ âœerahmetullahi teâçlâç aleyhâ€• fâçrisâ@ (pevâçhid-Â¼n-NÂ¼bÂ¼vve) kitâçbynda buyuruyor ki, (Muhammed aleyhisselâç zerresini tapýdyý iâşin, Âdem aleyhisselâçmýn alnýnda nâ»r parlyyordu. Bu zerre, hazret-i Havvâçya ve ondan da, Þâ@t aleyhisselâçma ve bâçylece, temiz erkeklerden, temiz kadýnlara ve temiz kadýnlardan temiz erkeklere geâşdi. O nâ»r da, zerre ile birlikte alýnlardan, alýnlara geâşdi).

(Kýsas-ý enbiyâç)da kýrksekizinci sahâ@fede diyor ki, (Resâ»lullahýn âœesallahâ¼ aleyhi ve sellemâ€• dedelerinden birinin olsa, yâçhud bir kabâ@le iki kola ayrýlsa, Hâçtem-Â¼l-Enbiyâçnýn âœesallahâ¼ teâçlâç aleyhi ve sellemâ€• soyu, en beret olan tarafda bulunurdu. Her asrda, onun dedesi olan zâçt, yâ¼zâ¼ndeki nâ»rdan belli olurdu. Ýsmâçâ€™Â@l aleyhisselâçmýn alnýnda da bu nâ»r vardý. Sabâçh yýldýzy gibi parlady. Bu nâ»r, ona babasýndan kalmýp, bundan da evlâçdларыna geâşerek, ve Nizâçra gelmiþdi.

Nizâçr, az birpey demekdir. Bâçyle adlanmasý bâçyle olmuþdur: Bu dâ¼nyâçya gelince, babasý Meâ€™add, oðlunun alnýnda gâçrâ¼p sevinmiþ, bâ¼yâ¼k ziyâçfet vermip ve bâçyle oðul iâşin, bu kadar ziyâçfet az birpeydir demekle, oðlunun adý Nizâçr kalmýbdý. Bu nâ»r, Muhammed aleyhisselâçmýn nâ»ru idi. Âdem aleyhisselâçmdan beri, evlâçddan evlâçda geâşerek, asl sâçhibi olan Hâçtem-Â¼l-Enbiyâç hazretlerine gelmiþdir.

Bâçylece, Âdem oðullary iâşinde, Muhammed aleyhisselâçmýn nâ»runu tapýyan, seâşilmip bir soy vardý ki, her asrda, bu soy olan zâçtýn yâ¼zâ¼ pekâşok gâ¼zel ve parlak olurdu. Bu nâ»r ile, kardepleri arasýnda belli olur, iâşinde bulunduðu kabâ@le, bapka kabâ@lelerden dahâç Â¼stâ¼n, dahâç berefli olurdu).

6 â€• Þâ¼â€™arâç sâ»resi, ikiyâ¼zondokuzuncu âçyetinde meâçlen, (Sen, yaâ€™nâ@ Senin nâ»run, hep secde edenlerden sana inkýlâçb etmiþ, ulaþmýbdýr) buyuruldu. Ehl-i sâ¼nnet âçlimleri âœerahmetullahi teâçlâç aleyhim ecmaâ€™Â@nâ€•, bu âç tefsâ@r ederken, (Bâ¼tâ¼n ana ve babalarýnýn mâ¼â€™min ve gâ¼nâçhsýz olduðunu) anlamýplardýr. (Eshâçb-ý kirâçm) ki bildirildiði gibi, Ehl-i sâ¼nnet bâ¼yâ¼klerini Þâ@â€™Â@ sananlar, (Bunlar, Þâ@â€™Â@lerin sâçzâ¼dâ¼r) diyenler de vardýr.

Ehl-i sâ¼nnetin bâ¼yâ¼kleri âœerahmetullahi teâçlâç aleyhim ecmaâ€™Â@nâ€• buyuruyor ki: Babasý Abdâ¼llah ile anasý Â Ybrâçhâ@m âœealeyhisselâçmâ€• dâ@ninde idi. Yaâ€™nâ@, mâ¼â€™min idi. Allahâ¼ teâçlâçnýn, bu ikisini diriltip Peygamber âœesallahâ¼ aleyhi ve sellemâ€• kelime-i behâçdet iptmeleri ve sâçylemeleri, Â@mâçna gelmek iâşin deðil, bu Â¼mmetde bereflenmeleri iâşindi. (Akraçna dâ¼âç etmel) âçyet-i kerâ@mesi, Ebâ» Tâçlib iâşin idi. Ana ve babasý iâşin deðildi. Ýmâç aâ€™zamýn (Fýkh-ý ekber) kitâçbýnýn, elimizde bulunan tercemelerinde, bu ikisinin, Â@mâçnsýz âçldâ¼dâ¼ yazýlý ise de, Ý kendi eli ile yazdyý kitâçbda, Â@mâçnla âçldâ¼kleri yazýlýdýr. Sonradan, dâ¼pmanlarýn bir (mâç) silerek, bu yanlýpýdýn ka anlaþýmýbdýr.

Ýmâçm-ý aâ€™zam Ebâ» Hanâ@fenin âœerahmetullahi aleyhâ€• el yazsý ile olan (Fýkh-ý Ekber) kitâçbý, emâ@râ¼lmâ¼â€• âœeradyallahâ¼ anhâ€• mubâçrek elleri ile yazdyý ve behâçdet kaný ile boyanmýp olan Kurâ€™âçn-ý kerâ@min bir kýsmý Hâ¼lâçgâ¼nâ¼n Baðdâçd þehrini yakýp, sekizyâ¼zbinden ziyâçde mâ¼slimâçný âçldâ¼rdâ¼dâ¼ altýyâ¼zellaltý senesinin bapka kýymetli kitâçblar ile birlikte Semerkanda gâçtâ¼râ¼lmâ¼p, burasýnýn da, 1284 [m. 1868] senesinde, Ruslarýn idâçresine geâşmesi ile, bu kitâçblar Petersburg þehrine nakl ve oranýn meþhâ»r kâ¼tâ¼bhâçnesine konup ehemmiyyet ile saklandýdýn (Kâçmâ»s-Â¼l aâ€™mâçm) sâçhibi Þemseddâ@n Sâçmâ@ beð âœerahmetullahi teâçlâç aleyhâ€• Semerkand bildirmektedir. 1335 [m. 1917] de Ufa þehrine ve 1341 [m. 1923] de oradan Tapkendde hâçce Ubeydâ¼llah-ý Ahrâçr câçmiâ€™ine nakl edildi.

Halâ@fe Â-mer-Â¼l Fâçrâ»k ve Osmâçn-ý Zinnâ»reyn ve Alâ@yy-Â¼l Mâ¼rtedâçnýn âœeradyallahâ¼ teâçlâç anhâ¼mâ€• elleri ile yazýlmýp olan Mushaf-ý þerâ@flerden baâ€™zý sahâ@feleri, Ýstanbulda, Sâ¼leymâçniyye câçmiâ€™i þerâ@fi yanýn mâ¼zesinde mevcâ»ddur. Arzâ» edenler gâçretilir.

Ýslâçm dâ@nine inanmýyanlar, vaktâ@le Allahâ¼ teâçlâçnýn Tevrâçt ve Ýncâ@l kitâçblarýný deðirdirdikleri gibi, zemâçn zem bâ¼yâ¼klerinin kitâçblaryna da el uzatdy. Meselâç, Muhyiddâ@n-i Arabâ@nin âœerahmetullahi teâçlâç aleyhâ€• (Fâ¼sâ»s) (Fâ¼tâ»hâçt) kitâçblaryna baâ€™zý peyler karýpdýrdýlar ise de, az zemâçnda meydâçna âşýkarýldý. Bâ¼yâ¼k âçlim Abdâ Þaâ€™râçnâ@ âœerahmetullahi teâçlâç aleyhâ€• (Kibrâ@t-i ahmer) ve (Elyevâçkâ@t) kitâçblarynda bunu âçzâçh etmekteki islâçmiyyeti, genâşlere yanlýp ve bozuk olarak tanýtmak siyâçseti her tarafda iþlemekde, bunlary susduracak hakâ@kâ@ bir din âçliminin dâ¼nyâçda kalmamýp gibi olduðu gâçrâ¼lmektedir.

Celâçleddâ@n-i Râ»mâ@ âœekuddise sirruhâ€•, bu sebebden dolayý (Mesnevâ@)sini nazm þeklinde yazarak, dâ¼pmanlarýn deðirdirmesine imkâçn býrakmamýbdýr.

Ýbni Â,bidâ@n âœealeyhirrahmeâ€•, (Dâ¼rr-Â¼l-muhtâçr) þerhinde, kâçfirin nikâçhýný anlatmaða baplar ken ve Hamevâ@ âœe teâçlâç aleyhâ€• (Epbâçh) hâçpiyesinde (Hazar-vel-ibâçha) bahsinde ve (Mirâ€™âçt-i kâçinâçt)da, islâçm âçlimlerinin âşebi anlatarak, buyuruyorlar ki: (Hakâ@kati anlýyan bâ¼yâ¼k âçlimlere gâçre, Peygamberimizin âœesallahâ¼ aleyhi ve sellemâ€• ve babasýnýn Â@mâçnly olup olmadýdýn konupmamaly ve konupurken edebi gâçzetmelidir. Hadâ@s-i þerâ@fde, (Â-Iâ¼leri k dirileri incitmeyiniz) buyuruldu. Bunu konupmamak, âçðrenmemek insana zarar vermez ve kabrde ve kýyâçmetde sorulmýyacakdyr. Ýine buyuruyorlar ki, (Allahâ¼ teâçlâç, Peygamberimize ikrâçm ederek, vedâçâ€™ haccýnda ana babasýný dirilti. Resâ»Iâ¼ne Â@mâçn etdiler. Bunu, Kurtubâ@nin ve Muhammed bin Ebâ» Bekr ibni Nâçsýr-Â¼d-dâ@nin bildirdikleri sahâ@h hadâ@s beyâçn buyurmaktadır. Benâ@-Ýsrâçâ@lin âçldâ¼rdâ¼dâ¼ kimseyi diriltip kâçtilini haber vermesi ve Âzsâ@

aleyhisselâcmýn ve Muhammed aleyhisselâcmýn dâ¼âclary ile nice mevtâclary diriltmesi de bâ¼yle ikrâcm idi. (Cehennemlik olanlar iâ¼in benden magfired istemel!) meâclindeki âcyetin Resâ¼ullahýn mubâcrek ana ve babasý iâ¼in olduú sâ¼zâ¼ doðru deðildir. (Mâ¼slim)in bildirdiði (Babam ve baban atepdedirler) hadâ¼s-i perâ¼fi ictihâd ile sâ¼ylenmiþ idi. Âzmâcnlý olduklary sonradan bildirildi). (Ahvâ¼i-1 etfâ¼i-il-mâ¼slimâ¼n) kitâ¼bynda, Hadâ¼ce âœradýyallahâ¼ anhâ¼câœnyn iki â¼ocuðu iâ¼in dâ¼ buyurmupdu. Cehennemde olmadýklary sonradan bildirildi demektedir.

Â,yet-i kerâ¼me ve hadâ¼s-i perâ¼flerden anlapýldýy ve binlerce islâcm kitâ¼bynda yazýldýy Â¼zere, Peygamberimizin âœ aleyhi ve sellemâœ analarý ve babalarý arasýnda bulunmakla þereflenlen bahtiyâclaryn hepsi, zemâcnlaryn ve memleketlerin asâ¼, en perâ¼f, en cemâ¼, en temiz zâ¼tlyry idi. Hep azâ¼z, mâ¼kerrem ve muhterem idi. Ýbrâ¼hâ¼m aleyhisselâcmýn babada, bâ¼ylece, mâ¼âœmin idi ve fenâ¼ ahlâ¼kdan ve â¼dâ¼, Â¼irkin sýfatlardan uzak idi. Kâ¼fir olan Â¼er, babasý deðil, amca

Â¼-i Ýmrâ¼cn sâ¼resinin babýnda bildirildiði Â¼zere, Kurâ¼cn-y kerâ¼min âcyetleri iki dâ¼rlâ¼dâ¼r: Biri, (Muhkemâ¼) olu aâ¼yk, meydâcnda olan âcyetlerdir. Ýkincisi (Mâ¼teþâ¼bihâ¼) olup, maâ¼nâcsý kapalý olan âcyetlerdir. Bunlara gâ¼râ¼le mephâ¼r olan maâ¼nâcyý vermeyip, mephâ¼r olmýyan maâ¼nâc verilir. Bunlaryn aâ¼yk ve mephâ¼r maâ¼nâclaryn vâ¼ islâcmiyyete uygun olmazsa, mephâ¼r olmýyan maâ¼nâc vermek, yaâ¼nâœ (Teâ¼vâ¼) etmek âœcâœb eder. Aâ¼yk maâ¼nâc gâ¼nâc olur. Meselâœ, tefsâ¼r â¼limleri (Yed), yaâ¼nâœ (el) kelimesine (kudret), gâ¼câ¼ yetmek maâ¼nâcsýny vermip bunlar gibi, Enâ¼cm sâ¼resinde meâ¼-i perâ¼fi, (Ýbrâ¼hâ¼m âœaleyhisselâcmâœ babasý Â¼zere dediði zemâcn...) olan yetmipdâ¼rdâ¼ncâ¼ âcyet-i kerâ¼mesine de, aâ¼yk maâ¼nâcsý verilemez. Â¼â¼nki, Â¼er kelimesi, (baba) kelimesinin atf olduú (Beydâ¼vâ¼) âœrahmetullahi teâ¼lâœ aleyhâœ tefsâ¼rinde yazýlýdyr. Bir kimsenin iki ismi olup, bu iki ism, birlikte sâ¼ vakt, birinin mephâ¼r olmadýy, ikincisinin mephâ¼r olduú anlapýlyr. Mephâ¼r olmýyan birincisindeki kapalýlydy aâ¼yklamak i zikr edilir. Bu ikincisine, (Atf-y beyâ¼cn) denir. Ýbrâ¼hâ¼m âœaleyhisselâcmâœ iki kimseye baba demektedir. Birisi, kendi babadiðeri, baba dediði bakasýdyr. Â¼câœz, belâœgat ve fesâœchat kâœâœidelerine gâ¼re, âcyet-i kerâ¼menin maâ¼nâcsý (Ýbrâ¼hâ¼m âœaleyhisselâcmâœ, Â¼er olan babasýna dediði zemâcn) demektir. Bâ¼yle olmasady, Kurâ¼cn-y kerâ¼mde, (Babasý zemâcn) demeyip, (Â¼zere dediði zemâcn) veyâœ (Babasýna dediði zemâcn) demek yetipirdi. Â¼er, kendi babasý olsady, (Babasý kelimesi fazla olurdu.

Mâ¼sâœ aleyhisselâcmýn dâ¼ninin devâcm etdiði binsekizyâ¼z sene iâ¼inde, Tevrâœt â¼limlerinin hepsi ve Â¼sâœ aleyhisselâcmâœ havâœrâœleri ve bunlara tâœbiâœ olan papaslar, Â¼erin asl baba olmayýp, Ýbrâ¼hâ¼m aleyhisselâcmýn amcasý olduunu sâ¼ylenmiþlerdir. Tevrâœt ve Ýncâ¼lin deðipdirilmeyen eski yazmalarýndan anlapýldýyda gâ¼re, Ýbrâ¼hâ¼m aleyhisselâcmýn aâ¼yk ismi Tâœruh idi. Baâ¼zy câœhillerin yazdydy gibi, Tâœruh kelimesi, Â¼er isminin ibrâ¼cnâœ karpýlydy deðildir. Yaâ¼nâœ, ikincisi deðildir. Kurâ¼cn-y kerâ¼mde, Tevrâœt ve Ýncâ¼le uygun âcyet-i kerâ¼meler âœokdur. Hindistâœndaki islâcm â¼limlerinde Rahmetullah efendi âœrahmetullahi teâ¼lâœ aleyhâœ, (Beyâ¼n-â¼l-hak) kitâ¼byny tâ¼rkâœ tercemesi, otuzuncu sahâœfes diyorki, (Nesh, yaâ¼nâœ Allahâ¼ teâ¼lâœny deðipdirmesi, yalnýz emirlerde ve yasaklarda olur. Ýmâcm-y Begavâœ, (Meâ¼tenzâœ) tefsâ¼rinde: Nesh, kýsas ve haberlerde olmaz. [Fen bilgilerinde ve hesâœb ile bulunan bilgilerde de olmaz.] Yalnýz, emr ve yasaklarda olur, demektedir. Nesh; emr ve yasaklary deðipdirmek demek deðildir. Bunlaryn yâ¼râ¼rlâ¼k zemâcnlaryn bitdiðini haber vermek demektir. Kurâ¼cn-y kerâ¼m, Tevrâœtýn ve Ýncâ¼lin hepsini deðil, birkaç yerini nesh etmip, yâ¼râ¼rlâ¼kden kaldýrýpdyr. [Birinci kýsm, otuzbeþinci maddede ki yirmiikinci mektâ¼bun sonunda da, nesh hakkýnda bilgi vardýr.] Bu âcyet-i kerâ¼meyi, bu bakýmdan da, teâ¼vâœ etmek lâœzym gelmektedir.

Bekara sâ¼resinde, Yaâ¼kâ¼b aleyhisselâcmâœ, âœocuklaryny (Ve senin babalarýn Ýbrâ¼hâ¼m ve Ýsmâœâœ ve Ýshak dedikleri meâclindeki yâ¼zotuzâ¼â¼ncâ¼ âcyet-i kerâ¼meden, Ýsmâœâœ aleyhisselâcmýn, Yaâ¼kâ¼b aleyhisselâcmýn olduú anlapýlmakdadýr. Hâœlbuki, Yaâ¼kâ¼b âœaleyhisselâcmâœ, Ýshak âœaleyhisselâcmâœyn, bu ise, Ýbrâ¼hâ¼m âœaleyhisselâcmâœ da, Ýsmâœâœ âœaleyhisselâcmâœyn kardepidir. Bu hâœlde, Ýsmâœâœ âœaleyhisselâcmâœ amcasýdyr. Demek ki, Kurâ¼cn-y kerâ¼mde amcaya, baba denilmektedir. Arabâœnin âœepidli lâ¼gatlynda, amcalara, babadenildiði, tefsâ¼r kitâœblarynda, bu âcyetin tefsâ¼rinde yazýlýdyr. Peygamberimizin âœesallallahâ¼ aleyhi ve sellemâœ bir kâœ ve amcasý Ebâ¼ Tâœlib ve Ebâ¼ Lehebe ve Abbâœsa âœok defâœa baba dediði, kitâœblarda yazýlýdyr. Her milletde, her lisâœ zemâcn, amcalara, Â¼vey baba ve kayýn pederlere ve her hâœmâœ ve yardýmcýya baba denilmesi âœdet hâœlindedir. Hem de Â¼er, Ýbrâ¼hâ¼m âœaleyhisselâcmâœyn hem amcasý, hem de Â¼vey babasý idi. Fâœrâ¼zâœbâœdâœ de, (Kâœmâ¼s)da bildirerek: (Â¼er, Ýbrâ¼hâ¼m âœaleyhisselâcmâœyn amcasýny ismidir. Babasýny ismi Tâœruhdur), diyorki. Din kitâœblaryny beyâœny karpýsýnda, (Â¼erin amca olmasý kavli zaâœâœfdir. Kuvvetli kavle gâ¼re, Â¼er babasýdyr) demek, zaâœâœf ve Â¼sâ¼zdâ¼r. Â¼limlerin sâ¼zlerindeki inceliði anlamamak olur.

(Beydâ¼vâœ) tefsâ¼rinde, Enâ¼cm sâ¼resinin yetmipdâ¼rdâ¼ncâ¼ âcyet-i kerâ¼mesine, gâ¼râ¼ndâ¼ðâ¼ gibi maâ¼nâc etmemesi, [ve (Râ¼h-ul-beyâ¼cn)da bu âcyet-i kerâ¼meye ve Tevbe sâ¼resinin yâ¼zonbeþinci âcyetine yanlyp teâ¼vâœ yap bir sened olamaz ve mâ¼fessirlerin, muhaddislerin, mâ¼tekellimâœnin ve Sâ¼fiyye-i aliyyenin sâ¼z birliðini bozamaz. Â¼â¼nki, Kurâ¼cn-y kerâ¼min hakâœkâœ tefsâ¼rini yapan, doðru maâ¼nâcsýny veren, ancak Muhammed âœaleyhisselâcmâœ perâ¼fleridir. Eshâœb-y kirâœmdan âœradýyallahâ¼ teâ¼lâœ anhâ¼m ecmaâœnâœ ve Tâœbiâœn-i izâœmdan hiâœ ipitince, Â¼erin, baba olduunu hâœtyrlaryna bile getirmeyip ve sâ¼ylenmemipdir. Amcasý olduunu anlamýpladyr. Ehl-i sâ¼nne iâœtikâœdy bâ¼yledir.

(Fetâœvâœ-i Hayriyye) sonunda buyuruyor ki, [(Kâœmâ¼s)da diyorki, Â¼er, Ýbrâ¼hâ¼m aleyhisselâcmýn amcasýny adýdyr. Babasýny ismi Tâœruhdur. (Tâœrâœh-i Hanbelâœ)de, Ýbrâ¼hâ¼m bin Tâœruh diyorki, Â¼er, Tâœruhun adýdyr diyorki. (Celâœeyn) tefsâ¼rinde, âcyet-i kerâ¼medeki Â¼er ismi iâ¼in, Tâœruhun lakabýdyr, yaâ¼nâœ soyadýdyr diyorki. Ýbni Hacer, (Hemziyye) þerâœhinde (Â¼er kâœfir idi. Bunun Ýbrâ¼hâ¼m aleyhisselâcmýn babasý olduú, Kurâ¼cn-y kerâ¼mde bildiriliyor. Kitâœbly olan Â¼mm Ýbrâ¼hâ¼m aleyhisselâcmýn â¼z babasý deðildi, amcasý idi diyorki. Â¼â¼nki, Arablar, amcaya baba derler. Kurâ¼cn-y ke

amcaya baba denilmiþdir. Yaâ€™kâ»b â€œaleyhisselâ€™mâ€• iâ€™sin (Baban Ýbrâ€™hâ€™min ve Ýsmâ€™â€™lin Rabbi) buyuru. Ýsmâ€™â€™lin â€œaleyhisselâ€™mâ€•, Yaâ€™kâ»b aleyhisselâ€™mâ€™n babasý deðildi, amcasý idi. Âlimlerin sâ€™zleri birbirine u perâ€™flere uymak iâ€™sin, Âçyet-i kerâ€™meyi teâ€™vâ€™l etmek vâ€™cib olur. Beydâ€™vâ€™ ve bapkalary tesâ€™hâ€™l ederek, Âçyet-teâ€™vâ€™l etmemiþlerdir) diyor].

Abdâ€™l-Ehad Nâ€™râ€™ efendi, Resâ€™lullahýn ana ve babasýnýn mâ€™slimâ€™n olduklaryný isbâ€™t iâ€™sin ayrýca bir risâ€™le yazmý risâ€™le tâ€™rkâ€™se olup, onsekiz sahâ€™fedir. Sâ€™leymâ€™niyye kâ€™tâ€™bhâ€™nesi Esâ€™mad efendi kýsmýnda [3612] numarada mevcâ€™ddur.

Ýmâ€™m-ý Sâ€™yâ€™tâ€™ â€œerahmetullahi teâ€™lâ€™ aleyhâ€™• (Kitâ€™b-â€™d-derc-il-mâ€™nâ€™fe) kitâ€™bynda, Âzerin, Ýbrâ€™hâ€™m a babasý olmadýðný, amcasý olduðunu vesâ€™kalarla isbâ€™t etmektedir. Bu kitâ€™b, Sâ€™leymâ€™niyye kâ€™tâ€™bhâ€™nesinin (Reâ€™l-kâ€™ttâ€™b Mustafâ€™ efendi) kýsmýnda, [1150] numarada vardýr.

(Envâ€™r-â€™l-Muhammediyye)de diyor ki, hazret-i Alâ€™nin â€œeradyallahâ€™ teâ€™lâ€™ anhá€™• bildirdiði hadâ€™s-i perâ€™fde, (Â,der aleyhisselâ€™mdan babam Abdâ€™llaha gelinceye kadar, hep nikâ€™hlý ana babalardan geldim. Hiâ€™þbir babamýn nikâ€™hsýz, yaâ€™nâ€™ zinâ€™ ile â€™soçuðu olmadý) buyuruldu. Resâ€™lullah â€œesallallahâ€™ aleyhi ve sellemâ€™•, Adnâ€™na kadar olan yirmi ismini bildirdi ki, þunlardýr:

Resâ€™lullahýn â€œesallallahâ€™ teâ€™lâ€™ aleyhi ve sellemâ€™• babasý Abdâ€™llahdýr. Abdâ€™llahýn babalary sýra ile, Abdâ€™lmutt Hâ€™þim ve Abdâ€™-Menâ€™f ve Kusayy ve Kilâ€™b ve Mâ€™rre ve Kâ€™â€™b ve Lâ€™veyy ve Gâ€™lib ve Fihri ve Mâ€™lik ve Nadr ve Kinâ€™ne ve Huzeyme ve Mâ€™drike ve Ýlyâ€™s ve Mudar ve Nizâ€™r ve Meâ€™add ve Adnâ€™n. Bunlaryn hepsi, kitâ€™býmýzýn so harf sýrasý ile yazýlarak, kýsaca bilgi verilmiþdir.

(Fusâ€™s) bâ€™rihi Abdâ€™llah-ý Râ€™mâ€™, (Metâ€™liâ€™un-nâ€™r) kitâ€™byndaki ecdâ€™d-ý Peygamberâ€™yi tezkiye yazýlary (Niâ€™ kitâ€™býmýzda neþr edilmemiþdir.

Ýslâ€™mâ€™ ilmlerin, Tefsâ€™r ve Hadâ€™s ve Fýkh ve Tesavvuf kýsmlarynda derin bilgisi olan ve â€™ok kýymetli kitâ€™blary ile insar bâ€™yâ€™k hizmet eden, ebedâ€™ seâ€™â€™det yolunu gâ€™steren, Senâ€™ullah-ý Dehlevâ€™ [Pâ€™ni-pâ€™tâ€™] hazretleri, (Tefsâ€™r-Mazherâ€™)nin birinci ve â€™â€™ncâ€™ cildlerinde buyuruyor ki, Enâ€™m sâ€™resindeki (Â,zer) kelimesi, (Ebâ€™hi) kelimesini beyâ€™nydýr. Âzerin, Ýbrâ€™hâ€™m â€œaleyhisselâ€™mâ€™n babasý deðil, amcasý olduðunu bildiren haberler dahâ€™ doðrudur. A amcaya baba denilir. Kurâ€™n-ý kerâ€™mde de, Ýsmâ€™â€™lin â€œaleyhisselâ€™mâ€™•a, Yaâ€™kâ»b â€œaleyhisselâ€™mâ€™n amcasýdýr. Âzerin asl ismi (Nâ€™hâ€™r) idi. Nâ€™hâ€™r, dedelerinin hak dâ€™ninde idi. Nemrâ€™dun vezâ€™ri olunca, dâ€™nini dâ€™ny deðiperek kâ€™fir oldu. Fahreddâ€™n-i Râ€™zâ€™ ve selef-i sâ€™lihâ€™nden â€™soðu da, Âzerin amca olduðunu, bildirdiler. Zerkâ€™nâ€™ â€œerahmetullahi teâ€™lâ€™ aleyhâ€™•, (Mevâ€™hib-i ledâ€™nniyye)yi þerh ederken, Ýbni Hacer-i Hiytemâ€™nin â€œerahmetullahi teâ€™lâ€™ (Âzerin amca olduðunu, Ehl-i kitâ€™b ve tâ€™râ€™hciler sâ€™zbirliði ile bildirmiplerdir) sâ€™zâ€™nâ€™ vesâ€™ka olarak yazmýpdýr. Ýmâ€™ Sâ€™yâ€™tâ€™, Âzerin baba olmadýðný, Ýbrâ€™hâ€™m â€œaleyhisselâ€™mâ€™n babasýnýn Tâ€™ruh olduðunu, Ýbni Abbâ€™s â€œ anhá€™mâ€™ bildirdi, diyor. Ýbni Abbâ€™sýn bu sâ€™zâ€™nâ€™, Mâ€™câ€™hid ve Ýbn-i Cerâ€™r ve Sâ€™ddâ€™, senedleri ile bildirmi Ýbni Mâ€™nzirin tefsâ€™rinde de Âzerin amca olduðu aâ€™ýkca bildirildiðini yine Sâ€™yâ€™tâ€™ haber vermektedir. Ýmâ€™m-ý Sâ€™yâ€™ Resâ€™lullahýn, Âdem â€œaleyhisselâ€™mâ€™•a kadar bâ€™tâ€™n dedelerinin mâ€™slimâ€™n olduklaryný bildiren bir risâ€™le yazmýp olmakla berâ€™ber, Muhammed bin Ýshak ve Dahhâ€™k ve Kelbâ€™, Âzerin Ýbrâ€™hâ€™m â€œaleyhisselâ€™mâ€™n babasý olduðu de Tâ€™ruh olduðunu sâ€™ylediler. Yaâ€™kâ»b â€œaleyhisselâ€™mâ€™n da, iki ismi vardý. Ýkinci Ýsrâ€™â€™l idi dediler. Mukâ€™t da, Âzer, Ýbrâ€™hâ€™m â€œaleyhisselâ€™mâ€™n babasý Tâ€™ruhun lakabýdýr dediler. Begavâ€™nin bildirdiði gibi, Atâ€™, Ýbni Abb veriyor ki, Resâ€™lullah â€œesallallahâ€™ aleyhi ve sellemâ€™•, anasýnýn babasýný merak etdi. Bekara sâ€™resinin yâ€™zondokuzuncu gelerek, (Cehennem ehlinin hâ€™linden sorma!) buyuruldu. Fekat, Ýbn-i Cerâ€™r, bu haberin kuvvetli olmadýðný bildirdi. Eðer do dersek, Ýbni Abbâ€™s â€œeradyallahâ€™ teâ€™lâ€™ anhá€™• kendi zan etdiðini haber vermiþdir. Zanný da doðru olsa, anasýnýn bab Cehennemde olduklary aâ€™ýkâ€™sa bildirilmemektedir. Cehennemde olsalar da, yine kâ€™fir olduklary sâ€™ylenemez. â€™â€™nki, mâ€™â€™minlerden de Cehenneme gidecekler olacaktýr. Hadâ€™s-i perâ€™fde, (Ben sizin en iyiniz olduðum gibi, babam da, babalarynýzdan dahâ€™ iyidir) buyuruldu. (Tefsâ€™r-i Mazherâ€™)den terceme temâ€™m oldu.

(Uyâ€™n-â€™l-besâ€™ir)de, (El-hazar) kýsmýnda bildiriyor ki: (Mâ€™likâ€™ Âçlimlerinden kâ€™dâ€™ Ebâ€™ Bekr Ýbnâ€™l-arabâ€™ â€œera teâ€™lâ€™ aleyhâ€™•, Resâ€™lullahýn anasýnýn, babasýnýn Cehennemde olduðunu sâ€™ylyen melâ€™â€™ndur buyurdu. Her mâ€™sl Resâ€™lullahý incitecek birþey sâ€™ylemekden sakýnmasý lâ€™zýmdýr. Onu incitene Allahâ€™ teâ€™lâ€™ laâ€™net etdi. Dedelerine k demekden dahâ€™ bâ€™yâ€™k incitmek olamaz!).

Â (El mâ€™stened)in, otuzâ€™â€™ncâ€™ sahâ€™fesinde, (Âzerin, Ýbrâ€™hâ€™m â€œaleyhisselâ€™mâ€™n babasý olmadýðný, ar imâ€™m-ý Sâ€™yâ€™tâ€™ isbâ€™t etmektedir. (Babam ve babam Cehennemdedirler) hadâ€™s-i perâ€™fi, Ebâ€™ Lehebin Cehennemde olduðunu bildirmektedir) demekde, yâ€™zyetmiþbeþinci sahâ€™fesinde, Sâ€™yâ€™tâ€™eye dil uzatan Alâ€™-yâ€™kâ€™râ€™eye vesâ€™ka cevâ€™b vermektedir. Bu sahâ€™felerinin tercemesi (Fâ€™ideli Bilgiler) kitâ€™bynýn (Din adamý bâ€™lâ€™câ€™ olamaz) kýsmýnda yazý

Gelip bekâ€™ behâ€™ryndan, bu fenâ€™da kýpý bulduk, atomlardan tâ€™ Arþa dek, þapýlacak ipi bulduk.

Dâ€™þâ€™p gurbet Âçlemine, þapkýn þapkýn dolapýrken, hasta râ€™ha hayâ€™t veren, teâ€™sâ€™rli bakýpý bulduk.

Herbir sÄŕzÄ¼ hakÄ©katdan haber verir Äçpýklara,  
bÄ¼kÄ¼r, hayret diyÄçrýna, varan bir akýbý bulduk.

Ne kelÄçm o, ne bakýb o, aklýn Ä¼stÄ¼ bir varlýk o,  
onun ayak tozlarýný, kalb derdine apý bulduk.

Maddeleri inceleyip, temÄçpÄç eyledik birbir,  
hepsini ayný mÄ©mÄçrýn, dÄ¼zgÄ¼n bir yapýbý bulduk.

Atdýk herpeyi aradan, temizlendik mÄçsivÄçdan,  
eserlerden, nakýplardan, Äok bÄ¼kÄ¼r NakkÄçpý bulduk.